

PITANJA I ODGOVORI

Zaštita zdravlja na radu kao pojam i stvarna potreba postala je konačno svojina većine poslodavaca u Republici Hrvatskoj. U zadnjih nekoliko godina bitno se promijenila percepcija potreba za ovim oblikom skrbi za radno aktivnu populaciju. Ugodno smo iznenađeni velikim interesom i poduzetnošću poslodavaca za promjenom ponašanja na planu zaštite zdravlja na radu. Iza vremena stagnacije i (ne)snalaženja u novim propisima sada je prepoznatljiv aktivan pristup poslodavaca i ostalih dionika sustava koji se brinu za što kvalitetniju skrb radno aktivne populacije i što višu razinu zaštite zdravlja na radu.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje poduzeo je niz mjera, te uključio sve institucije i zainteresirane skupine koje mogu stručno pridonijeti poboljšanju bilo kojeg oblika skrbi u smislu poboljšanja kvalitete zaštite zdravlja na radu. Aktivno sudjelovanje, stručni prijedlozi, oblikovanje i standardiziranje, prilagodba prijedloga po prioritetima i priprema za praktičnu implementaciju sada su u tijeku. Iako godinama imamo korektnu suradnju sa svim institucijama, stručnim društvima i zdravstvenim komorama, sadašnja faza i način suradnje obećavaju da ćemo u skomrom vremenu napraviti iskorak i premostiti neke barijere kako bismo bili u korak s razvijenim državama članicama EU-a. Treba istaknuti da su potencijali znatno veći nego njihova dosadašnja

praktična iskorištenost. Posebno smo zadovoljni što smo otvorili nove oblike suradnje na planu uključivanja obveznog zdravstvenog osiguranja u rješavanje problematike psihosocijalnih rizika.

Uvjereni smo da će novi trendovi i novi postupci, priprema kojih je u tijeku, biti uvelike korisni ne samo u prevenciji psihosocijalnih rizika i upravljanju stresom, nego i u ostvarivanju zajedničkog cilja radnika i poslodavaca, a to je zdrav radnik u zdravom radnom okružju.

1. Smije li maloljetni radnik raditi na poslovima s posebnim uvjetima rada?

Zbog zaštite sigurnosti, zdravlja te tjelesnog i duševnog razvoja maloljetnika, propisani su poslovi na kojima se ne smije zaposliti maloljetnik.

U skladu s Pravilnikom o poslovima na kojima se ne smije zaposliti maloljetnik (N.N., br. 89/15.) radi se o sljedećim poslovima:

1. koji su prema propisima zaštite na radu utvrđeni kao poslovi s posebnim uvjetima rada,
2. koji su prema posebnim propisima utvrđeni kao osobito teški i za zdravlje štetni te se obavljaju u skraćenom radnom vremenu ili se vrijeme njihovog obavljanja računa kao staž osiguranja s povećanim trajanjem,

3. koji su objektivno iznad njegovih fizičkih ili psiholoških sposobnosti; koji uključuju štetno izlaganje agensima koji su otrovni, kancerogeni, koja uzrokuju nasljedna genetska oštećenja ili štete nerođenom djetetu, ili koji na bilo koji način dugotrajno utječu na ljudsko zdravlje; koji obuhvaćaju štetno izlaganje zračenju; koji obuhvaćaju opasnost od nesretnih slučajeva za koje se može pretpostaviti da ih maloljetnik ne može prepoznati ili izbjeći zbog njegove nedostatne pozornosti na sigurnost, ili nedostatka iskustva ili poudke; kod kojih postoji opasnost za život zbog izloženosti ekstremnoj hladnoći ili toplini; kod kojih postoji opasnost od buke ili vibracija štetnih za zdravlje; proizvodnje i rukovanja napravama, pirotehničkim sredstvima i drugim predmetima koji sadrže eksplozive; koji uključuju rad s bijesnim, otrovanim i otrovnim životinjama; klanja životinja u industrijskim razmjerima; koji obuhvaćaju rukovanje opremom za proizvodnju, skladištenje ili korištenje stlačenih, tekućih ili otopljenih plinova; koji uključuju rad s bačvama, cisternama, rezervoarima ili staklenkama koje sadrže kemijske agense, kod kojih postoji opasnost od rušenja građevina; kod kojih postoji opasnost od visokonaponskog elektriciteta; čiji tempo određuju strojevi, a obuhvaća plaćanje prema rezultatu.

Iznimno, na poslovima s posebnim uvjetima rada može se zaposliti maloljetnik koji je završio stručno srednjoškolsko obrazovanje za te poslove, ako za njih ispunjava i ostale propisane uvjete i ako mu je utvrđena zdravstvena sposobnost za obavljanje tih poslova na način propisan posebnim podzakonskim propisom koji uređuje utvrđivanje zdravstvene sposobnosti maloljetnika. U predmetnim slučajevima maloljetnik smije obavljati poslove s posebnim uvjetima rada isključivo pod nadzorom ovlaštene osobe poslodavca. Navedeno je u skladu s odredbom čl. 3., st. 3. i 4. Pravilnika o poslovima na kojima se ne smije zaposliti maloljetnik.

2. Radnika je u sklopu specifične zdravstvene zaštite, zbog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za poslove s posebnim uvjetima rada koje obavlja, na periodični pregled uputio specijalist medicine rada na dodatne dijagnostičke pretrage u bolnicu, gdje mu je naplaćeno sudjelovanje u troškovima zdravstvene zaštite. Je li zdravstvena ustanova ispravno postupila?

Na temelju čl. 19., st. 2., toč. 12. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 80/13., 137/13., u daljnjem tekstu: Zakon) osiguranim osobama u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja Zavod osigurava plaćanje zdravstvenih usluga u cijelosti za cjelokupno liječenje koje je posljedica priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Navedeno pravo ne odnosi se na specifičnu zdravstvenu zaštitu, odnosno na slučajeve kada u sklopu specifične zdravstvene zaštite nadležni doktor specijalist medicine rada upućuje uputnicom osiguranika na određene specijalističke preglede, odnosno dijagnostičke postupke na sekundarnu i tercijarnu razinu zdravstvene djelatnosti, odnosno na razinu zdravstvenih zavoda.

S obzirom da ovi slučajevi, za sada, nisu obuhvaćeni odredbom čl. 19., st. 2., toč. 12. Zakona, osiguranici su obvezni sudjelovati u troškovima zdravstvene zaštite prilikom obavljanja navedenih pregleda, odnosno dijagnostičkih postupaka u sklopu specifične zdravstvene zaštite.

3. Hoće li Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje refundirati poslodavcu troškove prethodnog pregleda radnika, koji pregled je obavio doktor specijalist medicine rada različit od onog kojeg je poslodavac odabrao za svojeg nadležnog doktora?

U skladu sa čl. 80., st. 1. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14. i 154/14.) poslodavac je obavezan osigurati radnicima usluge medicine rada kako bi se osigurao zdravstveni nadzor primjeren opasnostima, štetnostima i naporima tijekom rada u svrhu očuvanja zdravlja radnika.

Na temelju čl. 80., st. 2. Zakona o zaštiti na radu, poslodavac ugovara usluge medicine rada sa zdravstvenim ustanovama koje obavljaju djelatnost medicine rada, odnosno sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.

U skladu sa čl. 21. važećeg Zakona o zdravstvenoj zaštiti, specifičnu zdravstvenu zaštitu (koja obuhvaća, između ostalog, prethodne, periodične i kontrolne preglede) radnici ostvaruju na osnovi Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.

Na osnovi čl. 126., st. 3. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju način izbora doktora specijaliste medicine rada za provođenje specifične zdravstvene zaštite utvrđuje se Pravilnikom o načinu i postupku izbora doktora specijaliste medicine rada (N.N., br. 12/14. i 149/14. – u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Izbor doktora specijalista medicine rada obavljaju poslodavci, u pravilu, prema mjestu rada radnika na temelju čl. 2., st. 1. Pravilnika. Prilikom odabira nadležnog doktora specijaliste medicine rada poslodavac se može opredijeliti samo za jednog doktora, a iznimno, ako ima ili osnuje poslovnu jedinicu izvan svojeg sjedišta, može odabrati nadležnog doktora prema mjestu te poslovne jedinice u skladu sa čl. 3. Pravilnika.

Pregledi koji nisu obavljani kod nadležnog ugovornog doktora specijaliste medicine rada, u skladu sa citiranim čl. 80., st. 2. Zakona o zaštiti na radu odnosno propisima iz zdravstvenog osiguranja, nisu pregledi koji su obavljani u sklopu propisane specifične zdravstvene zaštite radnika te ne mogu ići na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Navedeno je u skladu i sa čl. 3., st. 1. Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite radnika (N.N., br. 47/14. i 157/14.).

*Veronika Laušin, dr. med.
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*